

פרשת תצוה התשע"ד

איתא במדרש תנחומא פרשת תצוה "זהו שאמר הכתוב, ראשך עליך ככרמל, הדלים והחרשים שבכם הן חביבין לפני כדניאל. מלך אסור ברהטים, אמר להן הקדוש ברוך הוא כביכול אסור אני ביניכם, בזכות מה, בזכות הריצות שרץ אברהם לפני, שנאמר וימהר אברהם האהלה, ואל הבקר רץ אברהם, הוי מלך אסור ברהטים, ר' לוי אמר בזכות יעקב שכתוב בו ברהטים בשקתות המים. ד"א מלך אסור ברהטים, א"ל הקדוש ברוך הוא למשה, משה מלך עשיתך, מה המלך גוזר והן עושין, אף אתה גוזר עליהן והן עושין, ואתה תצוה וגו'".

ועוד מובא בגמ' בבבא בתרא דף י' גבי מעלת נתינת הצדקה "א"ר יוחנן, מאי דכתיב: מלוה ה' חונן דל? אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, כביכול, עבד לזה לאיש מלוה".

ויובן בס"ד כי פעולת האדם בעניינים הנוגעים לחברו משאירים רושם ופועלים את פעולתן. דהיינו, כאשר אדם פועל ועושה ונוגע במעגלי החיים של חברו, הרי הוא הניע וגרם שינוי אצל חברו. הכיצד, אם אדם מברך את חברו, הרי הוא גורם אצלו נחת רוח. ואם הוא מחייך לחברו, גורם לו שמחה. וכן להיפך, אם הוא מקלל חברו הרי הוא גורם לו כעס, ואם הוא מראה לו פנים זועפות, הרי גרם לו עצבות. ובוודאי, כאשר ישנם דברים הנוגעים לממון וגוף האדם, שאם מוסיף לו ממון או להיפך פוגע בממונו או בגופו, הרי בוודאי משנה את המציאות הקיימת אצל חברו במעגלי החיים שלנו, החופפים ונוגעים אחד בשני.

ומסבירים המדרש והגמ' בבבא בתרא כי ישנו אופן, בו אנו פועלים בהנהגת הקב"ה את העולם. והוא, כאשר אברהם קיים מצווה וכן יעקב בקיום המצווה, גרמו לקשר המחבר את עם ישראל להקב"ה. שהנה שלמה המלך ע"ה, מכנה את הקב"ה, מלך שאסור בבחינת קשור (כמו

אסיר) ברהטים, ועניין רהטים הוא פירש רש"י "ברהטים – במרוצת המים", בגלל הריצה שרץ אברהם לפני ה' אזי כביכול הקב"ה קשר עצמו לעם ישראל.

והמדייק יראה, שאין זה בגלל המעשה הטוב שעשה אברהם, כי אם בגלל הריצה כאשר הדגש הוא על הריצה, כי כל מצוה שאדם עושה באשר הוא, הנה היא גורמת השפעה מהעליונים לתחתונים, בבחינת מים נוקבין (מלשון נקבה/מקבל/מושפע) ומים דכורין (לשון זכר/נותן/משפיע). והוא, כי מעשה המצוות אשר בארץ המה, הם הם המושכים הארה והשפעה של החסדים שמקיימים את העולם. בבחינת עולם חסד יבנה. אלא, שמעלת המצוות תלויה בגודל החשק והשמחה שהם נעשים.

והנה, מעשה אבות סימן לבנים. אומר שלמה המלך עליו השלום כי הריצה שרץ אברהם, דהיינו החשק והשמחה וההתלהבות שבה קיים את המצווה, גרם לזאת שמלך מלכי המלכים יהיה בעין מחויב וקשור לעם ישראל. והגמ' בבבא בתרא י'. אומרת כי עד כדי כך גדול מעשה הצדקה, כי כביכול נותן הצדקה לעני, כעין מלווה להקב"ה, וכביכול הקב"ה כעין חייב לו טובה. ועניין זה הוא, כי הקב"ה חפץ חסד, וכאשר אדם מושך חסד בעולם הזה, הרי הוא מאפשר גילוי והארה של הנהגת הקב"ה בעולם. מכאן ילמד יהודי באשר הוא, כי הרוצה להתחבר ולהתקשר לה' יתברך, יעשה המצוות בחשק ובהתלהבות וכך יתקשר ויתחבר לה' יתברך לו ולזרעו אחריו. וככל שתהיה המצווה בשמחה ובהתלהבות, כאשר עשה אברהם אבינו ע"ה, שלמרות שהיה חולה מחמת ברית המילה, והיה זה ביום השלישי היותו כואב, ובכל זאת מעל לגדר הטבע רץ והתאמץ ולמרות שהיה פטור, ובכוח השמחה וההתלהבות, קשר את עם ישראל להקב"ה במצווה זאת.

אך הנה בחינת יעקב, שונה היא. שהנה ר' לוי אמר שזה בזכות יעקב. והנה העבודה של יעקב בשקתות המים הייתה, בחינת אמונה בחינת נצח ובחינת סובלנות. והוא, שהיה לבן משנה כל הזמן את ההסכם עם יעקב. ויעקב פעל לפי האמת. שכאשר הסכים עמו על הצאן שהם נקודים, החליף לבן לברודים ואחר כך לעקודים, וכך עשה בלי סוף, אך יעקב אבינו, שהיה מאמין בא-ל עולם המושל בתחתונים ובעליונים, ידע כי

לא כך חלקו ולא זוהי דרכו. ויודע, כי הקב"ה משגיח עליו. והנה עם כל השקרים שעשה לבן ובכל זאת, האמין בה' וידע כי לבסוף השקר נופל. וכן היה, שעם הסובלנות וההמתנה ולמרות שהחליף משכורתו עשרת מונים, עם כל זאת, כל צאן לבן לבסוף עבר אליו. והבחינה הזאת, שיעקב עומד על שקתות המים ביגיעה עצומה בקרח ובלילה, כאשר כל רגע לבן משנה את ההסכם. ונועץ שם את המקלות ומתפלל לא-להיו שיצליח מעשיו כנגד הרמאי הגדול, המעשה הזה באמצעות האמונה והסובלנות, הוא זה שגם הביא לקשר של עם ישראל להקב"ה.

מובא במדרש זוטא – שיר השירים "מלך אסור ברהטים. זה משה שנטל שלו על המים. שנאמר עלה אל הר העברים הזה הר נבו". דהיינו, שמשה רבינו שהוא בחינת מלך הקשור, שלא יכול היה לעלות לארץ ישראל בגלל באר המים. שהיה צריך לדבר ולהתפלל על הסלע שיוציא מים, ובמקום להתפלל הכה בסלע. ועל זה נשאר על הר נבו ולא נכנס לארץ ישראל. ועניין זה שמשה רבינו נשאר בחו"ל ולא זכה להיכנס לארץ ישראל, היה בגלל עם ישראל שנשאר גם הוא במדבר, ומשה רבינו אשר היה קשור לעם ישראל שנשאר במדבר לא עלה לארץ ישראל. ועניינו של משה, שהיה המנהיג הנאמן היה בחינת מסירות נפש על עם ישראל. ובחינת מסירות נפש, היא זו שנתנה את הכוח למשה להיות בבחינת מלך. ולפיכך זכה שהקב"ה קרא לו בשם **ואתה**. כי **ואתה** היינו בחינת כנסת ישראל שמובא בכמה מקומות, שבחינת אתה (ענין במאמרי אדמור הזקן) היא כנסת ישראל, דהיינו שורש נשמות עם ישראל.

ועניין זה מובא בפרשתינו מהזוהר הקדוש, ר' שמעון אמר **ואתה** יי אל תרחק אילותי לעזרתי חושה, **ואתה** יי כלא חד, אל תרחק לאסתלקא מינן למהוי סליק נהורא עלאה מתתאה, דהא כד אסתלק נהורא עלאה מתתאה כדין אתחשך כל נהורא ולא אשתכח כלל בעלמא, ועל דא אתחרב בי מקדשא ביומוי דירמיהו, ואף על גב דאתבני לבתר, לא אהדר נהורא לאתריה כדקא יאות ועל רזא דא שמא דההוא נביאה דאתנבי על דא ירמיהו אסתלקותא דנהורא עלאה דאסתלק לעילא לעילא ולא אהדר לאנהרא לבתר כדקא יאות, ירמיהו אסתלק ולא אהדר לאתריה ואתחרב בי מקדשא ואתחשכו נהורין אבל ישעיהו שמא

גרים לפורקנא ולאהדרא נהורא עלאה לאתריה... . ונתרגם בלשוננו, ר' שמעון אמר **ואתה יי'** אל תרחק אילותי לעזרתי חושה, **ואתה יי'**. כל **ואתה** אחד הוא, אל תרחק להסתלק ממנו להיות האור העליון מהתחתון, שכאשר הסתלק האור העליון מהתחתון נחשך כל האור ולא נמצא כלל בעולם, ועל זה נחרב בית המקדש בימי ירמיהו. ואף על גב שנבנה לאחר מכן לא חזר האור למקומו כראוי, ועל סוד הזה שמו של הנביא שהתנבא על חרבן בית המקדש, על זה נקרא שמו **ירמיהו** (לשון **ירם** אותיות **י-ה-ו'**) שעלה האור העליון למעלה למעלה, ולא חזר להאיר אחר כך כפי שצריך (דהיינו שההשפעה שעוברת דרך הכלים שהם אותיות **י'-ספירת החכמה ה'** - ספירת הבינה **ו'** - הזעיר חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד לא חזרו לאיר בספירת המלכות כדבעי) ולפיכך חרב בית המקדש והאורות נחשכו (ויש לדייק שהאורות שנחשכו הם גם העליונים וגם התחתונים כי המשפיע עניינו להעביר את האור ואם אין לאן להעביר אז גם הוא נחשך). אבל **ישעיהו** שמו גורם לישועה ולהחזיר את האור העליון למקומו (ויש לומר שישעיהו ישע **י'-ה-ו'** עניינו מלשון ישועה ומלשון שעה כמו ואל מנחתו לא שעה ופירוש שעה פנה)... . והמתבונן בזוהר הקדוש יבין מהו בחינת משה רבינו שזכה לבחינת **אתה** שהיא כנסת ישראל דהיינו להיות כאחד עם כנסת ישראל (שהיא בחינת ספ' המלכות). והנה בחינת משה רבינו היא בכל דור ודור ויזכנו ה' להתחבר אל משה רבינו שבדור, ולעבדו בלבב שלם ללכת בדרכיו וליראה אותו.

שבת שלום

יוסף בן דוד